

KRIVIČNO-PROCESNO ZAKONODAVSTVO I TEŠKI OBLICI KRIMINALA

Prof. dr Stanko Bejatović,
Pravni fakultet u Kragujevcu

1. Opšte napomene o krivično-procesnom zakonodavstvu i njegovom uticaju na uspešnost borbe protiv teških oblika kriminala

1. Krivično zakonodavstvo posmatrano uopšte, a time i krivično-procesno zakonodavstvo kao njegov nerazdvojni deo izuzetno je značajan faktor u ostvarivanju ciljeva kriminalne politike, odnosno bolje rečeno politike suzbijanja kriminala.¹ I u teoriji i u praksi nesporna je kako njihova funkcionalna povezanost tako i činjenica da od kvaliteta zakonske norme, njene adekvatne primene u praksi, stepena zloupotrebe prava, kao i od organizacije i funkcionisanja subjekata zaduženih za njenu realizaciju zavisi, u ne malom obimu, i stepen uticaja krivičnog zakonodavstva na uspešnost ostvarivanja ciljeva kriminalne politike uopšte. Nema sumnje, ako određeni zakonski tekst odgovara savremenim zahtevima borbe protiv kriminala, ako njegove norme nalaze adekvatnu primenu u praksi, ako se zloupotrebe prava svode, na minimalne slučajeve ili pak samo na njegove pokušaje i ako je adekvatna organizacija i funkcionisanje pravosudnih i drugih organa koji

dejavuju na polju borbe protiv kriminala, tj. ako funkcioniše pravna država kao celina, onda je uloga krivičnog zakonodavstva u realizaciji ciljeva kriminalne politike ne samo veća već i znatno uspešnija i suprotno. Ovakva kauzalna povezanost između krivičnog zakonodavstva i kriminalne politike posebno dolazi do izražaja kod teških oblika kriminala. Ovo iz razloga što je upravo kod ovih oblika kriminala nesporna nužnost, neophodnost i opravdanost što efikasnije primene mera krivične prinude. Ovde kao i uopšte samo efikasna primena mera krivične prinude² je instrument uspešne borbe protiv kriminala i kao takva odgovara ciljevima i generalne i specijalne prevencije. Nasuprot, neefikasna primena mera krivične prinude suprotna je ciljevima i generalne i specijalne prevencije i kao takva ohrabruje potencijalne izvršioce krivičnih dela i izaziva, sasvim opravdano i nezadovoljstvo javnosti čime ova problematika još više dobija na svom značaju.³ Iz ovih razloga obaveza je svakog društva da stvori sve preduslove za što uspešniju borbu protiv kriminala, tj. za što uspešnije ostvarivanje ciljeva kriminalne politike.

2. Posmatrano sa aspekta konkretizacije preduslova od kojih, generalno posmatrano, zavisi uspešnost jed-

- 1 O pojmu kriminalne politike vidi: Dr Milan Milutinović, *Kriminalna politika*, Beograd, 1984. god., i dr Zoran Stojanović, *Politika suzbijanja kriminaliteta*, Novi Sad, 1991. god.
- 2 Pod efikasnošću krivičnog postupka uopšte podrazumeva se kako njegova kvalitativna komponenta (zakonitost vođenja krivičnog postupka i donošenje pravilne i zakonite sudske odluke) tako i njegova kvantitativna komponenta (tj. vremenski razmak od pokretanja krivičnog postupka pa do donošenja pravnosnažne sudske odluke). S obzirom na ovo, efikasnim krivičnim postupkom može se smatrati samo onaj postupak u kojem je u realno kratkom vremenskom intervalu od njegovog pokretanja pa do okončanja, uz puno poštovanje zakonitosti njegovog vođenja, donesena pravilna i zakonita pravnosnažna sudska odluka. (O ovome vidi: Prof. dr Stanko Bejatović, *Trajanje krivičnog postupka kao kvalitativna komponenta njegove efikasnosti i njegov uticaj na prevenciju kriminaliteta*, *Delikti nasilja*, Institutu za kriminološka i sociološka istraživanja, Beograd, 2002. godina, str. 207-221.)
- 3 Vidi: Dr Drago Radulović, *Efikasnost krivičnog postupka i njen uticaj na suzbijanje kriminaliteta*, *Zbornik radova "Realne mogućnosti krivičnog zakonodavstva u suzbijanju kriminaliteta"*, Udruženje za krivično pravo i kriminologiju Jugoslavije, Beograd, 1997. god., str. 187.

